

حسین اردهیچی
فصل فرهنگ

یکی از دستورات همیشگی اهل بیت به شیعیان این بوده است که هر جا که هستند خیررسان باشند و مردم به اینکه مشکل آن ها به دست ایشان باز شود، امید داشته باشند و اهل انجام دادن کارهای خیر باشند، به عبارت دیگر همت داشتن برای برطرف کردن حوائج مؤمنین از جمله سفارش ها و توصیه های همیشگی اهل بیت به شیعیان بوده است که پیامبر خدای فرماید، بهترین شما پرنفع ترین شما برای مردم است و در روایت زیبایی آمده است، کسی که برای برطرف کردن حاجت برادر دینی اش حرکتی می کند، مانند کسی است که در خانه خدا در حال سعی بین صفا و مروه است.

واضح است که اهل بیت رسول خدا(ص) که هادیان امت و الگوی فضایل اخلاقی هستند در تمام دستوراتی که به دیگران می دهند الگو و اسوه نیکو هستند، از جمله همین صفت که بیان شد. در ایام ولادت امام هفتم شیعیان حضرت موسی بن جعفر^(ع) قرار داریم، می گویند ایشان در زمان حیات شریفشان مثل جدشان امیرالمؤمنین شب ها، به صورت ناشناس انبان های غذا برای محرومان و فقرای می بردند، به علاوه در خانه حضرت همیشه به روی کسانی که مشکل و حاجتی داشتند باز بوده است. به امام هفتم شیعیان لقب باب الحوائج داده شده است که این لقب یکی از مشهورترین لقب های حضرت است. این امر در زمان حیات مبارک این امام بزرگوار انجام نشده است و این طور نیست که در احادیث اهل بیت چنین صفتی به امام هفتم^(ع) نسبت داده شده باشد، اما در لسان اهالی عراق و همسایگان مرقد مطهر این امام عزیز و علما و مردم به دلیل عجابی که در رفع حوائجشان در پیشگاه امام کاظم^(ع) دیده اند، لقب باب الحوائج الی ... را به امام علیه السلام نسبت داده اند.

اولین سندی که در آن چنین صفتی را درباره امام کاظم^(ع) به کار برده است، ابن شهر آشوب ۵۸۸ق در کتاب مناقب است: او در منطقه غربی بغداد، در مقبره معروف به قبرستان قریش در نزدیکی باب التین، دفن شد و قبر او به «باب الحوائج» تبدیل شد.

علامه مجلسی در بحار الانوار همین عبارت را در توصیف امام کاظم^(ع) آورده است. در منابع اهل سنت نیز به شهرت امام کاظم^(ع) به باب الحوائج اشاره شده است. بخش عظیمی از شیعیان و حتی برخی از اهل سنت مانند «ابوبکر بن خلد»، که از پیشوای حنبلیان بود، همگی می گویند: مشکلاتی که برای ما پیش می آمد بر سر مزار امام کاظم^(ع) می رفتیم و حوائج و خواسته های ما برآورده می شد. در کل این موضوع در تمام اهل بیت علیهم السلام وجود دارد که مردم با واسطه قرار دادن این بزرگواران که بابا... هستند، حاجات خود را از خدای بزرگ طلب می کنند و حاجات ایشان برآورده می شود، اما با خواست خداوند برخی از اهل بیت بیشتر به این موضوع معروف شده اند که همین امر درباره امام کاظم^(ع) وجود دارد، از خدای بزرگ می خواهیم همه ما از کسانی باشیم که عنایات این امام بزرگوار شامل حال ایشان است. ان شاءا...

مرقد امام زاده صالح در تجریش

در سایه سار وجودی مطهر

در شمیرانات در میدان تجریش تهران مرقدی است که همه اورا با چنانر ۸۰۰ساله اش به خوبی می شناسند. مرقدی منسوب به صالح پسر امام موسی کاظم^(ع) و برادر امام رضا^(ع) است. روایت های زیادی درباره نحوه شهادت ایشان وجود دارد که محکم ترین آن ها در کتب تاریخی کنزالانساب، ریاض الانساب و منتخب التواریخ آمده است. بنای داخلی امامزاده و بقعه اصلی شامل ساختمان چهارگوش بزرگ و مستحکمی بادبوارهای قطور است و فضای درونی آن تقریباً ۵,۶مترمربع مساحت دارد که شامل چهاررواق است. دورواق ویژه آقایان و دورواق ویژه خانم ها. گنبد کاشی کاری شده این بنا چندین بار مرمت شده، ضریح اولیه آن از جنس چوب و بعدها از نقره، کتیبه های اطراف آن باآب طلا مزین شده است. بنابر تاریخ بر سر در این امامزاده کتیبه ای متعلق به سال ۷۰۰ قمری وجود داشته است که در تعمیرات مدخل ساختمان از میان رفته است. همچنین در سال های گذشته قبور قدیمی از میان رفته اند و تنها تعدادی از قبرها باقی مانده اند. برای دیدن همه آن چه گفته شد از بازار قدیمی تجریش بگذرید تا به مکان امامزاده برسید.

اسم تو آمد و گره وا شد

دل ما نمرده بود و ا حیا شد

با تو هرگز نشد ندارد کار

هر محالی در این حرم ها... شد

نو کرت از تو گفت در مشهد

سفر کربلایش امضا شد

در حریمت علیل مادر زاد

مددی خواست از خدا... یاشد

مادری سفره ای برایت انداخت

بچه ای کور داشت بینا شد

ما شنیدیم باب حاجاتی

ذکرمان یا ابا الرضا... تا شد...

همه دیدیم لطف و مهرت را

با شما این غلام آقا شد

حاجتم روز وصل دلدار است

تو دعا کن بگو گروا شد

ای کسانی که ایمان آورده اید! از (مخالفت فرمان) خدا بپرهیزید و با صادقان باشید.

سوره توبه آیه ۱۱۹
ترجمه آیت... مکارم شیرازی

در گفت وگو با حجت الاسلام شریعتی تبار بررسی شد

جلوه‌های مدارا در کلام و عمل امام کاظم(ع)

همه ما درباره لزوم مدارا در برخورد با اطرافیانمان شنیده ایم. اینکه با دوستانمان بارفق و مدارا و نرمی برخورد کنیم، چندان سخت نیست؛ اما رفتار نیکو در برابر آنکه از آمانمان داده است، بدون شک سخت و نیازمند تمرین بیشتر است. امام موسی کاظم^(ع) یکی از تجلی های رفق و مدارا با دوستان و به ویژه دشمنانشان هستند.

مدارا در قرآن و سیره اهل بیت(ع)

حجت الاسلام مهدی شریعتی تبار استاد دانشگاه، حوزه و مدیر گروه فقه و اصول بنیاد پژوهش های آستان قدس رضوی از جلوه های مدارا در زندگی این امام معصوم می گوید: یکی از فضائل اخلاقی در انسان، فضیلت رفق و مدارا است. به این معنی که با مردم با ملامت و مدارا و گذشت برخورد کنیم. همه ائمه معصومین و اولیای خدا از این فضیلت برخوردار بوده اند، اما در سیره امام کاظم^(ع) این ویژگی از جلوه خاصی برخوردار است. از این رو مشهورترین لقب آن حضرت لقب کاظم است به معنی کسی که غیض و غضب خویش را حفظ می کند. فروخوردن خشم یا کظم غیض در آیه ۱۳۴ سوره آل عمران، یکی از فضیلت های نیکوکاران نام گرفته است و در روایات، رهایی از عذاب الهی و جلب رضایت خدا از جمله آثار آن ذکر شده است. بنابه روایتی از امام رضا^(ع) نیز مدارا یکی از خصلت های شایسته فرد مؤمن نامیده شده است. ایشان در این روایت این چنین گفته اند: مؤمن زمانی به کمال ایمان دست پیدا می کند که سه خصلت داشته باشد. یک خصلت از خدا، یک خصلت از پیامبر، یک خصلت از امامش. خصلتی که از خدا راز خود و همچنین راز دیگران را برای دیگران افشا نکند و خصلتی که از پیامبر باید در زندگی داشته باشد، مدارا با مردم است و خصلتی که از امامش باید با خود داشته باشد، صبر و شکیبایی در برابر مشکلات است.

مدارا در کلام امام موسی کاظم(ع)

حجت الاسلام شریعتی تبار با اشاره به مدارا در کلام این امام بزرگوار می گوید: امام کاظم^(ع) سخنی دارند درباره رفق و مدارا که می گویند: ای هشام بر تو با مدارا و رفق، که مدارا و رفق با مردم برای انسان زمینه ساز برکت در زندگی است و در نقطه مقابل آن خشونت، شوم و برای انسان نکبت آور

است. مدارا با مردم باعث آبادی شهرها و بلاد شده و رزق انسان را زیاد می کند. ایشان در ادامه گفته اند این سخن خداوند که فرمود:

آیا جزای نیکی جز نیکی است، هم

در باره مؤمن و هم درباره کافر جاری

می شود و هر کسی که کار خیری

نسبت به شما انجام داد، بر شما

لازم است که مقابله به مثل کنید و

کار خیر او را با کار پسندیده ای پاسخ

بدهید. جبران کردن خوبی

این گونه نیست که شما به

همان میزانی که شخص

به شما خوبی کرده است

پاسخ بدهید، بلکه لازم

است بیش از آن پاسخ

بدهید، چون اگر مثل او

عمل کنید این فضیلت از آن

اوست چون آغازگر بوده است، اما

اگر آن عمل را کامل تر جواب بدهید،

نشان دهنده فضیلتی در شماست.

مدارا در سیره عملی امام موسی کاظم(ع)

این پژوهشگر با عنوان اینکه جلوه مدارا تنها در گفتار امام نمودن داشت و در عمل ایشان هم

مشهود بود، افزود: در سیره عملی ایشان نیز

مواردی وجود دارد که می توان با مطالعه

آن ها درس رفق و مدارا آموخت. به

عنوان مثال زمان حیات ایشان

فردی از فرزندان خلفا هر زمان با

این امام گرمی مواجه می شد،

به ساحت ایشان و پدرانشان

اهانت می کرد و دوستان حضرت

با مشاهده رفتار نادارست

این افراد عصبانی

شده و به حضرت

پیشنهاد قتل او را

دادند. اما امام

موسی کاظم^(ع)

د ر پاسخ

دوستانشان گفتند

که او را به خود من و اگذار

کنید و روزی به مزرعه آن

شخص برای دیدارش رفتند.

مرد با مشاهده ایشان از دور بنای

گستاخی گذاشته و فریاد زدند که با اسبت

وارد مزرعه من شده و به محصول آسیب زده ای،

این امام بزرگوار از اسب خود پیاده شدند و با

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

کسی که هر روز به حساب اعمال خود نرسید از مانیست پس اگر کار نیک کرده است، از خداوند توفیق بیشتر آن را بخواهد و اگر کار بد کرده است، از آن استغفار کند و آرزویش بخواهد و به سوی خدا توبه کند.

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام موسی کاظم^(ع)
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۷۷

امام